

بررسی مشکلات آموزشی کلاس های چند پایه و ارائه راهکارهای مطلوب جهت بهبود آن

افسانه همتی^۱، سارا قربانی^۲، پریسا احمدی پور^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبائی ارومیه afsanehemmati832@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبائی ارومیه Sara.ghorbani1373@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبائی ارومیه parisa.ahmadipour93@gmail.com

چکیده

کلاسی را که با حضور دانش آموزان دو یا چند پایه تحصیلی و با حضور یک معلم در یک کلاس تشکیل و اداره می شود را کلاس چند پایه می نامند. در نظام آموزشی کشور ما، وجود کلاس های چند پایه واقعی اجتناب ناپذیر است. مقاله حاضر به روش کتابخانه ای ساده می باشد که با هدف بررسی مشکلات و موانع آموزشی کلاس های چند پایه و ارائه راهکارهای مطلوب جهت بهبود و کیفیت بخشی آن انجام پذیرفته است. براساس نتایج به دست آمده، پیچیدگی کلاس های چند پایه، کمبود زمان، دو زبانه بودن دانش آموزان روستایی، کمبود اطلاعات حرفه ای معلمان، ضعف توان علمی دانش آموزان، کم اهمیت بودن بعضی دروس و اضافه شدن پایه ششم ابتدایی از مهم ترین مشکلات آموزشی در مدارس چند پایه هستند که راه حل هایی در جهت بهبود و کیفیت بخشی، متناسب با هر یک از این مشکلات ارائه شده است.

واژه های کلیدی: کلاس های چند پایه، مشکلات آموزشی، معلمان، دانش آموزان.

مقدمه

آموزش و پرورش یک حق عمومی است. عملیات مربوط به این حوزه هم در زمره ی مسئولیت های جامعه در کلیت آن و قلمرو سیاست های عمومی و دولتی به طور خاص قرار می گیرد که می تواند به عنوان عاملی برای عدالت مورد توجه قرار گیرد. چون "هیچ جامعه ای بدون آموزش و پرورش استوار نمی تواند سودای برابری و عدالت را در سر بپروراند". بنابراین شرایط اقلیمی، منطقه ای کم جمعیت و بسیار پراکنده، مشکلات اقتصادی، نیاز به نیروی کار کودکان به عنوان یک منبع کسب درآمد و ... نمی تواند مانع ارائه ی خدمات مناسب آموزشی باشد [۱]. از جمله موضوعات مورد علاقه صاحب نظران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیلی موفق و عملکرد تحصیلی است. محققین عوامل مختلفی را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل داشته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی علل خاصی را برای جوامع مطرح نمود. منابع موجود نشان می دهد که آموزش به طور کلی تحت تاثیر ۵ عامل: فراگیر، آموزش گر، برنامه، تجهیزات و محیط آموزشی است. که هر یک از عوامل مذکور دارای ویژگی هایی است که می

توانند در پیشرفت تحصیلی و یادگیری تاثیرات متفاوتی داشته باشند [۲].

تدریس چند پایه به نوعی از تدریس در آموزش ابتدایی اطلاق می شود که در آن دانش آموزان چند پایه در یک کلاس توسط یک معلم آموزش داده می شوند [۳] و با این گونه می توان تعریف کرد که منظور از آموزش چند پایه، موقعیت هایی است که در آنها دانش آموزانی که از نظر سن و توانایی متفاوت هستند همه در یک کلاس آموزش می بینند. بر اساس نتایج تحقیقات و تجربه های انجام شده در کشورهای عضو مرکز نوآوری آموزش برای توسعه در آسیا و اقیانوسیه و سایر کشور ها و همچنین ماهیت آموزش در کلاس های چند پایه، به نظر می رسد تحلیل علمی وضع موجود و ... در این زمینه ضرورتی اجتناب ناپذیر دارند. این کلاس ها با عنوان های دیگری چون آموزش و پرورش جایگزین و کلاس های چند سنی، ترکیبی و گروهی نام گذاری شده اند [۴].

در نظام آموزشی برخی از کشور ها از جمله جمهوری اسلامی ایران در دوره ابتدایی کلاس هایی با تراکم پایین دانش آموزان اما به صورت چند پایه وجود دارد که کمبود وقت یکی از مشکلات اساسی این کلاس هاست این در حالی است که هر ساله به دلیل روند کاهشی تعداد دانش آموزان در روستا ها به ویژه در مناطق محروم بر تعداد این کلاس ها افزوده می شود. دلیل اصلی تشکیل کلاس های چند پایه به حد نصاب نرسیدن تعداد دانش آموزان در یک پایه تحصیلی است [۵]. کلاس های چند پایه برای فراهم آمدن دوره کامل آموزش ابتدایی با افزایش میزان دست یابی به هدف های آموزشی در مناطق دور افتاده و کم جمعیت و روستاهایی که دانش آموزان کمتری دارد و نیز استفاده از منابع محدود تشکیل می شود [۶].

تنوع پایه های تحصیلی، کوچک بودن محیط کلاس، نبود مواد آموزشی و تجهیزات آموزشی و پرورشی از جمله مشکلات و شرایطی است که در این گونه محیط های آموزشی حکم فرماست و با وجود این شرایط انتظار می رود که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و عملکرد آموزشی معلم و فرآیند یادگیری در این مدارس همانند سایر مدارس به پیش برود (مرتضوی زاده، ۱۳۸۸). کوچکی و عباسی نیز به مشکلاتی مانند عدم توجه به تفاوت های فردی، استفاده از کودکان در کار کشاورزی و سخت بودن شرایط اشاره کردند و پیشنهاد کردند که از معلمان مجرب برای این کار استفاده شود [۴].